

Amerikan arkkipiispa Elpidoforoksen alkusanat

Minun käskyyni on tämä: rakastakaa toinen toisianne, niin kuin minä olen rakastanut teitä. (Joh. 15:12)

Tarpeellisen ja erinomaisen tekstin ”Maailman elämän edestä: kohti ortodoksista sosiaalieetosta” ilmestyminen merkitsee kypsää ja perusteltua kannanottoa siihen miten kohtaamme maailman ja toinen toisemme. Teksti ei puhuttele vain uskollisia ortodoksikristittyjä, vaan kaikkia ihmisiä joilla on hyvä tahto. Olkaamme kiitollisia ortodoksisuuden ensimmäiselle istuimelle, Konstantinopolin ekumeeniselle patriarkaatile, että se on tukenut asiakirjan laatijoita ja toimittajia ja myös siunannut sen sisällön. Aivan kuten hyvä äiti opettaa hyvin lapsiaan, Kristuksen pyhä ja suuri äitikirko tarjoaa, hänen pyhyytensä patriarkka Bartolomeoksen poikkeuksellisen syvällisen ja näkemyksellisen johtajuuden avulla, nämä rakentavat ja rikastuttavat pohdinnat jokaiselle. Tämä tarjoaa kirkolle korvaamattoman näkymän sen apostolaattiin.

Asiakirja ei tarjoa yksinkertaisia vastauksia sosiaalisiin haasteisiin, vaan pikemminkin ehdottaa yleisiä suuntaviivoja vaikeiden kysymysten äärellä. Jokaisen julkaistun asiakirjan tapaan tämäkin asiakirja voi antaa vaikutelman jostain lopullisesta ja täydellisestä, mutta kyse on paremminkin johdatuksesta jatkuvaan keskusteluun ja mietiskelyyn siitä mitä ”Henki puhuu kirkkoille” (Ilm. 2:7). Ortodoksisina kristittyinä tiedämme, että herramme Jeesus Kristus puhui ja teki paljon enemmän kuin mitä tallennettiin kirjoituksiin, ja jos kaikki olisi kirjoitettu ylös, ei koko maailma voisi pitää näitä kirjoja sisällään (ks. Joh. 21:19). Koska olemme oman aikamme Kristuksen opetuslapsia, velvollisuutenamme on tuoda esiin se hänen jumalallisen opetuksensa ja läpi historian katkeamattomana jatkuneen apostolien ja opetuslasten perinteensä laupeus, jolla hän meitä suuresti rakasti. (ks. Ef. 2:4)

Historiallisen pyhän ja suuren Kreetan kirkolliskokouksen (2016) syvällinen työ jatkuu asiakirjan sivuilla hyvin todellisella tavalla. Se laajentaa jatkuvasti tuon kirkolliskokouksen muotoilemia kirkon pastoraalisen ja palvelevan työn saavutuksia. Tämä asiakirja on luonteeltaan käytännöllinen ja pastoraalinen, ei niinkään akateemista tai analyttistä kristillisen uskon keskeisten opetusten soveltamista. Asiakirjan jokainen pääluke määrittelee yhden kristillisen tulkinnan osa-alueen, tarjoten siihen selkeän esitystavan avulla teologista kontekstia ja hengellistä näkemystä. Teksti on omiaan edistämään keskustelua nykypäivän elämän ajankohtaisista ja ratkaisemattomista kysymyksistä.

Viime kädessä teksti avaa merkityksiä siihen mitä tarkoittaa se, että Jumala rakastaa meitä sekä siihen, miten voisimme tuohon rakkauteen vastata rakastamalla toinen toisiamme. Parhaiten teksti puhuu jaetulle ihmisyydellemme tunnustamalla jo ensimmäisessä kappaleessaan, että jokainen ihminen on luotu nostamaan katseensa ylös ja näkemään Jumalan, aivan kuten itse ihmistä tarkoittava sana kreikaksi (ἄνθρωπος) juontuu sanoista ”ἄνω θρώσκειν” eli ’hypätä korkealle’.

Meidät on todella luotu ja kutsuttu elämään siten, että heijastamme Luojan rakkautta kaikkiin luotuihin. Sellaiselle lukijalle, joka haluaa kuulla, tämä teksti tarjoaa näkemystä ja opetusta siitä, miten osallistua maailman elämään ja samalla elää elämää Hengessä. Rukoilen ja toivon, että tämä valistuksellinen

puheenvuoro saisi meidät kaikki nostamaan katseemme kohti korkeampaa kutsumustamme, tulemaan luontomme paremmiksi enkeleiksi (viestinviejiksi) ja astumaan syvempään ja rikkaampaan yhteyteen Jumalan ja toistemme kanssa.

Suuren paaston aikana 2020

+ Amerikan arkkipiispa Elpidoforos

Asiakirjan yhteenveto

Abstrakti

Ortodoksisen kirkon katsaus omaan sosiaaliseen opetukseensa tullaan julkaisemaan suuren paaston aikana 2020. Tämän asiakirjan on laatinut ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen (ortodoksisen kirkon piispoista ensimmäinen vertaistensa joukossa) nimittämä ortodoksisten oppineiden työryhmä, ja asiakirjan julkaisemisen on siunannut ekumeenisen patriarkaatin Pyhä Synodi.

Asiakirja tulee olemaan hyvin merkittävä, ja se tulee herättämään myös vastalauseita, sillä se käsittelee nykypäivän ongelmia, kuten köyhyyttä, rasismia, ihmisoikeuksia, keinohedelmöitystä ja ympäristöasioita ortodoksisen kirkon näkökulmasta harvinaisen perusteellisesti. Asiakirjan tarkoitus on tarjota pohdinnan peruslähtökohtia maailman ongelmien ja haasteiden edessä ja tehdä se tavalla, joka on sopusoinnussa ortodoksisten kristittyjen elämäntavan kanssa.

Tausta

Ekumeeninen patriarkka Bartolomeos asetti vuonna 2017 teologeista koostuvan erityistyöryhmän, joka laati, liittäen mukaan ekumeenisen patriarkaatin eri alueilta saadut huomiot, ensimmäisen luonnoksen synodin hyväksyttäväksi. Synodi hyväksyi asiakirjan vuoden 2019 loppupuolella. Asiakirja ”*Maailman elämän edestä*” julkaistaan nyt yli 12 kielellä ortodoksisten kristittyjen viettäessä suurta paastoa, mietiskelyn ja pääsiäiseen valmistautumisen ajanjaksoa.

Dokumentti sai osittain alkunsa Kreetalla 2016 kokoontuneesta Suuresta ja Pyhästä kirkolliskokouksesta, joka myös pyrki työssään nykymaailman haasteiden kohtaamiseen. Ekumeeninen patriarkaatti katsoi, että tätä pyrkimystä oli tarpeen jatkaa myös kokouksen jälkeen ja sitä olisi kirkolliskokouksen hengessä yhä edistettävä.

Merkitys

Itse erityistyöryhmä sinällään on jo merkittävä, sillä sen kokoonpano ei koostunut vain kirkon piispoista tai edes kokonaan papiston jäsenistä. Sen sijaan mukana oli myös maallikoita – myös kaksi naista. Työryhmään kuului joukko teologeja ja tutkijoita Euroopasta ja Aasiasta, niin Isosta-Britanniasta kuin Yhdysvalloistakin.

Erityistyöryhmän tehtävä oli ainutlaatuinen siinä suhteessa, että ortodoksinen kirkko on vain harvoin laatinut ja julkaissut kattavia julkilausumia sosiaaliopetuksestaan. Vaikka asiakirjaa ei nähdä opillisena lausumana tai määräävänä oppina, sen tarkoitus on ”tarjota pohdinnan peruslähtökohta maailman ongelmien ja haasteiden edessä”. Asiakirjan alussa todetaan: ”Hengellinen elämämme ei siten voi olla jotakin irrallista sosiaalisesta elämästämme”. Tämä kiteyttää koko ortodoksisen kirkon perustavan sosiaalisen eetoksen ja ilmaisee myös asiakirjan perustavan lähtökohdan.

Asiakirjan rakenne

Ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen suosituskirje

- Julkaistu kreikaksi ja englanniksi, sisältää muodollisen suosituksen ja hyväksynnän asiakirjalle.

Esipuhe

- Kirjoittanut erityistyöryhmän puheenjohtaja yli diakoni John Chryssavgis ja erityistyöryhmän jäsen, ortodoksinen teologi ja tutkija, tohtori David Bentley Hart.
- Esipuheessa tuodaan esiin ajatus, että asiakirja on luonteeltaan ensiaskel kohti ”laajempaa teologista vuoropuhelua” ja että asiakirja toimii ”ortodoksisten uskovaisten hengellisen kasvun apuna”.

”Maailman elämän edestä: kohti ortodoksista sosiaalieetosta” (Huomio: Koska asiakirja on linjassa edustamansa teologian kanssa, jokainen erillinen pääluke alkaa lainauksella liturgisista teksteistä)

I. Johdanto

- Asiakirjan teologisen perustan lyhyt esittely: ihminen on Jumalan luoma, ja hänet on luotu vapaaseen ja rakastavaan Jumalan yhteyteen. Tämän rakkaudellisen yhteyden kautta ihmisiä kutsutaan myös yhteyteen lähimmäistensä ja koko kosmoksen kanssa.

II. Kirkko julkisella kentällä

- Esittelee ortodoksisen kirkon näkemyksiä kirkon ja valtion suhteista, ja käsittelee sellaisia julkisia asioita kuten rasismia, nationalismia ja pluralismia.

III. Ihmiselämän kulku

- Luku seuraa laveasti ihmiselämän luonnollista kulkua kohdusta hautaan ja käsittelee erityisesti nykyajan uskovaisille asettamia haasteita. Luvussa tunnustetaan kolme aikuiselämän muotoa (avioliitto, luostarielämä, yksineläminen) ja korostetaan, että jokainen näistä mahdollistaa Jumalan ja lähimmäisten rakastamisen.
- Luvussa tuomitaan jyrkästi lasten seksuaalinen hyväksikäyttö (§16), puhutaan naisen asemasta (§29), tunnustetaan avioerojen todellisuus ja mahdollisuus (§22), otetaan kantaa aborttiin (§25) ja keinohedelmöityshoitoihin (§24).
- Todetaan, että mikään ei muodosta suurempaa loukkausta Jumalaa vastaan kuin lasten seksuaalinen hyväksikäyttö eikä mikään ole kirkon omalletunnolle sietämättömämpää.

IV. Köyhyys, vauraus ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus

- Luvussa korostetaan, että kirkon on seurattava Kristusta ja sen on asetettava hänen absoluuttinen huolenpitonsa köyhiä ja epäedullisessa asemassa olevia kohtaan oman moraalisen, uskonnollisen ja hengellisen elämänsä keskiöön (§33). Luvussa tarkastellaan useampia nykyajan kansainvälisen talousjärjestelmän puolia ja ehdotetaan tapoja, joilla kirkko voisi tuoda edellä mainittua huolenpitoa esiin nykypäivänä (§37-41).

V. Sota, rauha, väkivalta

- Osiossa muotoillaan ortodoksinen ymmärrys rauhasta luomakunnan aitona ”kielioppina”, sellaisena joksi Jumala on sen olemiseen puhunut ikuisen Sanansa kautta (§42). Sen vastakohtana on väkivallan todellisuus, joka nähdään synnin ja kuoleman vallan kauheimpana ilmentymänä (§42). Luvussa esitetään myös kuolemanrangaistuksen poistamista kokonaisuudessaan (§48).

VI. Ekumeeniset suhteet ja suhteet toisiin uskontoihin

- Luvussa esitetään ortodoksinen kirkon ymmärrys itsestään apostolisena ja kokonaisena kirkkona (§50-56). Samalla ilmaistaan kirkon sitoutuminen suhteiden kehittämiseen toisten kristillisten kirkkojen ja muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Luvussa myös tuomitaan selkeästi antisemitismi (§57).

VII. Ortodoksisuus ja ihmisoikeudet

- Luvussa tunnustetaan, että vaikka ihmisoikeuksien kieli on monessa suhteessa minimalistista, on se avuksi laupeuden, armon ja oikeudenmukaisuuden turvaamisessa ja edistämisessä. Näin kirkko kannattaa ihmisoikeuksia nykymaailmassa (§63-64). Luvussa tuomitaan myös modernin orjuuden muodot ja puolustetaan pakolaisten ihmisarvoa (§66-67).

VIII. Tiede, teknologia ja luonnollinen ympäristö

- Luvussa kirkko ylistää tieteitä ja taiteita, vaikka samalla muistutetaan, että teknologian soveltamisessa ihmiselämään on käytettävä vakavaa harkintaa (§§70-72). Luvussa korostetaan myös hurskasta huolenpitoa koko maapallosta ja kaikista sen ulottuvuuksista (§74-75).

IX. Lopuksi

- Asiakirja loppuu toivon ja ilon korostamiseen, todetaan asiakirjan oma rajoittunut luonne ja tarjotaan asiakirja pohjaksi keskustelulle ja tarjotaan se hyödynnettäväksi seurakunnissa.

Esipuhe

Asiakirjan synty

Kesäkuussa 2017 hänen pyhyytensä ekumeeninen patriarkka Bartolomeos nimitti teologisen erityistyöryhmän ”valmistelemaan ortodoksisen kirkon muodollisen asiakirjan kirkon sosiaalisesta opetuksesta, sellaisena kuin se on esiintynyt ja tullut ilmaistuksi ekumeenisen patriarkaatin piirissä vuosisatojen aikana ja tänä päivänä, ja erityisesti Kreetan vuoden 2016 pyhän ja suuren kirkolliskokouksen hiljattain omaksumana.” Erityistyöryhmän mandaattina oli ”toimittaa teksti sovitulla ajalla Konstantinopolin Pyhän Synodin arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi. Tämä työn hedelmä tullaan myöhemmin julkaisemaan koko maailman uskovaisten hyödyksi palvelemaan vakaana perustana ja viittauspisteenä elintärkeistä asioista keskusteltaessa ja nykypäivän haasteita kohdattaessa”.

Joulukuussa 2017 ekumeeninen patriarkka julkaisi paimenkirjeen ”niille istuimemme piispoille, jotka ovat ottaneet vastuulle ekumeenisen patriarkaatin hengellisten lasten pastoraalisen palvelemisen ja jotka kohtaavat ruohonjuuritasolla nykypäivän ongelmat ja valtavat haasteet, ja näin saavat mitä arvokkainta pastoraalista kokemusta näiden ongelmien ratkaisemisessa koko Kirkon hyödyksi”. Kirjeessä pyydettiin jokaista tekemään ehdotuksia ”oman aikamme merkkien tulkitsemiseen ja haasteisiin vastaamiseen ortodoksisen hengellisen ja pastoraalisen perinteen pohjalta” uskovaisten kohdalla sekä tarjoamaan ”ortodoksisen kirkollisuuden pastoraalisia vastineita modernissa maailmassa”. Seuraavien kahden kuukauden aikana yli 25 ekumeenisen patriarkaatin alaista kirkkoa antoi vastineensa, monet kutsuen papistoa, teologeja, asiantuntijoita sekä sosiaali- ja hallintotyötä tekeviä mukaan oman vastauksensa muotoiluun.

Asiakirja luovutettiin Pyhän Synodin muodolliseen käsittelyyn syyskuussa 2019, minkä jälkeen se välitettiin synodin ja paikalliskirkkojen piispojen tarkasteltavaksi lokakuussa 2019. Tammikuussa 2020 Pyhä Synodi totesi hyväksyvänsä asiakirjan, ”joka tarjoaa kehyksiä ja ohjenuoria Kirkon sosiaalisen vastuun muotoilulle nykypäivän monimutkaisten haasteiden ja ongelmien edessä, pitäen samaan aikaan silmällä nykyajan sivilisaation suotuisia ja myönteisiä näkymiä”.

Pyhän Synodin hyväksymää tekstiä täydennettiin myöhemmin ekumeenisen patriarkaatin kunnianarvoisten piispojen lisäyksillä, ja näiden pohjalta erityistyöryhmä toimitti lopullisen julkaistavan version.

Asiakirjan teologiset taustat

Ortodoksisen kirkon sosiaaliopetuksen muotoileminen yhdessä asiakirjassa on luonteeltaan vaikea, jopa ristiriitainenkin, tehtävä. Ortodoksinen kirkko toimii kulttuureiltaan ja historialtaan hyvin erilaisilla alueilla, joilla jokaisella on omat yhteiskunnalliset ja poliittiset huolenaiheensa ja perinteensä. Kirkko katsoo, että sen sosiaaliopetus ei ole muuta kuin evankeliumin moraaliopetusten uskollista kääntämistä julkisen etiikan ja yhteiselämän kielelle, ja korostaa, että jokaisen ortodoksisen kristityn tehtävänä on elää maailmassa Kristuksen uskollisena opetuslapsena, joka on kutsuttu uskonveljeyteen koko pyhien yhteyden kanssa. Samaan aikaan Kristukseen käskyjen tulkitseminen yhteisöelämän periaatteiksi on aina hienovaraista työtä, usein monitulkintaista ja harvoin helppoa. Siten kaiken ortodoksista sosiaaliopetusta koskevan ajattelun on pohjaututtava kirkon kaikkialla ja läpi historian itselleen keräämän viisauden ja kokemuksen kokonaisuuteen. Ortodoksinen traditio on jatkuvasti kasvanut ja rikastunut vuosisatojen aikana, ja tästä laajasta kokemuksesta kirkko toistuvasti ammentaa opastusta, eräänlaisia tienviittoja niin sanoaksemme, sosiaalisten ja eettisten ongelmien ratkaisemiseksi. Kuten isä Georges Florovsky totesi:

”Kirkko ei anna meille systeemiä, vaan avaimen; se ei anna piirustuksia Jumalan kaupungille, vaan tavan astua siihen.”¹

Omana aikanamme kirkko on usein tilanteessa, jossa se on huonosti valmistautunut kohtaamaan pluralismin ja globalisaation todellisuutta, puhumattakaan individualismista ja maallistumisesta. Monissa yhteiskunnissa kirkolla on kiusaus seistä yksinkertaisesti maailmaa vastaan, usein järjestelmällisesti torjuen ja halveksuen maailman kaikkia muotoja ja tapoja. Aivan liian usein ne, jotka uskovat puhuvansa ortodoksisen tradition puolesta uskovat, että kirkko voi säilyttää eheytensä vain kääntymällä sokeasti pois nykyhetkestä kriitikittömästi kohti mennyttä ja etsimällä sentimentaalisesti turvapaikkaa menneiden kristillisten vuosisatojen kivettyneistä näköaloista. Pyhä traditio on kuitenkin jotain paljon enemmän kuin vain menneiden aikojen muuttumaton perintöosa, joka ei vaadi muuta kuin huolellista kuratointia ja mekaanista toistoa. Traditio ei ole vain muinaisten isien sanojen muistelemista, vaan pikemminkin niiden sanojen osoittamaa elävää ja dynaamista todellisuutta, Helluntaina apostolien päälle laskeutuneen Pyhän Hengen ikuista läsnäoloa, aina jatkuvaa ja uudistuvaa pyhiinvaellusta kohti tulevaa Jumalan valtakuntaa. Juuri tämä elävä traditio on se, mikä kirkkoa innoittaa ottamaan pyhä kutsumuksensa uutena vastaan ja tarjoaa jumalallista rohkeutta muuttaa maailmaa sisältäpäin sen uusien haasteiden edessä. Traditio ”todistaa ei niinkään poleemisesta lähtökohdasta käsin, vaan sen inkarnaatioon perustuvan tehtävän pohjalta, seuraten lihaksitulleen Sanan esimerkkiä puhumalla nykymaailmalle sen ’sisältä käsin’ – kantamalla maailman ristejä ja pyrkien ymmärtämään sen tuskaa”.²

Ortodoksinen kirkko on kauan vaalinut omaa vahvaa ja erityistä sosiaalista vaistoaan, joka on usein noussut esiin silloin, kun historiallinen tilanne on ollut sille suotuisa. Tänäkin päivänä sama vaisto muodostaa kirkon pääasiallisen annin modernin sosiaalietiikan keskusteluun. Metropolilta Kallistos Ware yhdistää selkeästi tämän sosiaalisen omatunnon oppiin Pyhästä Kolminaisuudesta: ”Uskomme kolmiyhteiseen Jumalaan, yhteisöllisyyden, keskinäisten suhteiden ja jaetun rakkauden Jumalaan, velvoittaa meitä vastustamaan kaikkia hyväksikäytön, epäoikeudenmukaisuuden ja syrjinnän muotoja. Kamppaillessamme ihmisoikeuksien puolesta toimimme Kolminaisuuden nimessä.”³ Äiti Maria Skobtsova (pyhä Maria Pariisilainen) katsoi kirkon sosiaalisen näyn kumpuavan eukaristian sakramentista: ”Jos kirkon elämän keskuksena on uhrautuva, itsensä antava eukaristinen rakkaus, niin missä ovat silloin kirkon rajat, missä ovat tämän keskuksen reuna-alueet? On mahdollista puhua koko kristinuskosta ikuisena jumalallisena liturgiiana kirkon seinien ulkopuolella... ja koko maailmasta tulee yhden temppelein yksi alttari.”⁴

Pastoraaliset ulottuvudet

Yrittäessään ilmaista ortodoksista sosiaalista opetusta modernissa todellisuudessa – mikä oli väistämättä monumentaalinen tehtävä – työryhmä pyrki pitämään mielessään ne tietyt perustavat huolenaiheet, joita ekumeeninen patriarkka Bartolomeos on erityisesti pitänyt esillä. Lisäksi huomioon otettiin myös maailman muiden ekumeenisen istuimen piispojen esittämät näkemykset heidän omien kirkkojensa polttavimmista pastoraalisista haasteista. Nämä suuntaviivat toimivat yleisinä ohjenuorina, eivät tiukkoina rajoina, ja tarjosivat työryhmälle korvaamatonta apua sen valtavan vastuullisessa tehtävässä. Näiden

¹ Georges Florovsky, ”The Catholicity of the Church”. *Bible, Church, Tradition: An Eastern Orthodox View*, Collected Works, vol. 1, Belmont, Ma: Nordland, 1972, 50.

² Pergamonin metropolilta John [Zizioulas], *Person, Eucharist, and Kingdom of Heaven: Orthodox and Ecumenical Perspectives. Essays in Honor of Metropolitan John [Zizioulas] of Pergamon*, eds, Pantelis Kalaitzidis and Nikolaos Asproulis, Volos: Dimitrias Editions, 2016, 332 [kreikaksi].

³ Metropolilta Kallistos Ware, ”The human person as icon of the Trinity,” *Sobornost*, 8.2 (1986), 6–23, 18.

⁴ Maria Skobtsova, ”Types of Religious Life,” *Mother Maria Skobtsova: Essential Writings*, Maryknoll, New York: Orbis Books, 2002, 185.

suuntaviivojen seuraamisen lisäksi työryhmä pyrki välttämään hämärtävää käsitteellistämistä ja yliampuvia yleistyksiä, poimien niiden sijaan käsittelyyn tiettyjä periaatteita ja niiden soveltamisen mahdollisuuksia uskovaisten ja heidän yhteisöjensä elämässä. Jokaisen asiakokonaisuuden kohdalla työryhmä pyrki pysymään uskollisena kirkon historialliselle opetukselle ja myös tuomaan nuo opetukset suoraan yhteyteen modernin todellisuuden kanssa. Työryhmä pyrki myös pysymään selkeästi erossa yksinkertaistavasta, pietistisestä tai legalistisesta kielenkäytöstä, mutta samalla yhtä vakaasti se pyrki välttämään yksittäisten jäsenten mielipiteiden esittämistä ortodoksisena sitovana opetuksena. Yksikään asiakirjan väittäjä ei ole syntynyt ilman huolellista raamatullisten, patrististen, dogmaattisten ja teologisten lähteiden ja perinteiden tutkimista kokonaisuutena. Lopuksi työryhmä, tiedostaen kaikkien kristittyjen jatkuvan taistelun kristillisen elämän elämisessä usein epävakaa ja rakkaudettomassa maailmassa, pyrki pidättäytymään kaikesta tuomitsevasta tai leimaavasta kielenkäytöstä tai äänenpainoista.

Tämän asiakirjan tarkoitus on heijastaa ekumeenisen patriarkaatin näkyä maailmasta ja omasta tehtävästään sellaisena kuin se on ne käsittänyt vuosisatojen ajan aina tähän päivään saakka. Vaikka tekstin tyyli ja rakenne ovat varsin muodollisia, työryhmä pyrki välttämään tyhjiä abstraktioita ja tarjoamaan konkreettisia moraalisia ehdotuksia. Asiakirjan tarkoituksena on lisäksi puhtaan pastoraaliset; sen nykypäivästä tarjoaman analyysin on tarkoitus olla myötätuntoista, sen kritiikin puhtaasti rakentavaa ja sen kehotukset huolellisen nöyriä. Jos asiakirja jää näissä asioissa jostain kohdin vajaaksi, ottaa työryhmä niistä täyden vastuun. Lisäksi tekstin laatimiseen ryhdyttiin valmiina oppimaan menneiden sukupolvien keräämästä viisaudesta, mutta myös niiden sukupolvien tekemistä virheistä, sekä valmiina kirkon yhteydessä oppimaan myös toinen toisiltamme. Näin työryhmän jäsenet jättävät tekstin kirkon palvelukseen sen koko laajuudessa alustavana askelmana kohti paljon laajempaa teologista vuoropuhelua ja hengellisen kasvun avuksi ortodoksisille uskovaisille.

David Bentley Hart ja John Chryssavgis

Erityistyöryhmän jäsenet:

Rev. Dr. John Chryssavgis, Ekumeeninen patriarkaatti (puheenjohtaja)
Dr. David Bentley Hart, Notre Dame Institute for Advanced Study
Dr. George Demacopoulos, Fordham University
Dr. Carrie Frederick Frost, St. Sophia Ukrainian Orthodox Seminary
Rev. Dr. Brandon Gallaher, University of Exeter
Rev. Dr. Perry Hamalis, North Central College
Rev. Dr. Nicolas Kazarian, Greek Orthodox Archdiocese of America
Dr. Aristotle Papanikolaou, Fordham University
Dr. James Skedros, Holy Cross School of Theology
Dr. Gayle Woloschak, Northwestern University
Dr. Konstantinos Delikostantis, Ecumenical Patriarchate
Dr. Theodoros Yiangou, University of Thessaloniki

Sihteeri:

Nicholas Anton, Greek Orthodox Archdiocese of America

Lopuksi

Oli suuri kunnia tulla tämä erityistyöryhmän jäseneksi ja toimia ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen valtuuttamana. Työryhmän jäsenet ilmaisevat kiitoksensa patriarkalle tämän luottamuksesta, tuesta ja rohkaisusta.

Korkeasti pyhitetty Amerikan arkkipiispa Elpidoforos anteliaasti ja armollisesti tuki tämän asiakirjan julkaisemista verkossa, käännöksinä ja painettuna.

Olemme kiitollisia metropoliitta John Zizioulaksen (ekumeeninen patriarkaatti) ja metropoliitta Kallistos Waren (Oxfordin yliopisto) tekemistä korvaamattomista huomioista.

Lisäksi meitä avustivat Pittsburghin metropoliitta Savas, New Jersey metropoliitta Evangelos sekä Chicagon metropoliitta Nathanel. Asiakirjan kääntämistä monille eri kielille ovat avustaneet Bostonin metropoliitta Methodios sekä Kreikan ortodoksisen arkkihiippakunnan Amerikassa *Inter-Orthodox, Ecumenical, and Interfaith Relations* – jaosto (*Leadership 100* -apurahan muodossa).